

СУТНІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

*Т.М. Саванчук, к.е.н., доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В умовах швидкої зміни середовища існування бізнесу та зростаючих внутрішніх і зовнішніх загроз, власники підприємств все більше уваги приділяють питанням формування інформації для прийняття управлінських рішень. Головним інформаційним джерелом при цьому виступає система бухгалтерського обліку господарюючого суб'єкта. При чому та частина системи бухгалтерського обліку, яка забезпечує потреби управління в інформації, все частіше виокремлюється з загальної системи обліку і називається управлінським обліком.

На сьогодні існує достатньо багато визначень сутності управлінського обліку, але всі вони зводяться приблизно до одного: управлінський облік – це процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю діяльності як підприємства в цілому так і окремих його структурних підрозділів всередині організації з метою ухвалення оперативних та стратегічних управлінських рішень.

В той же час у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999 року, управлінський облік розглядається як синонім внутрішньогосподарського обліку і дається таке визначення зазначеного поняття: «Внутрішньогосподарський (управлінський облік) – це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів в процесі управління підприємством» [1].

Таким чином управлінський облік – це внутрігосподарський облік, який призначений для вирішення внутрішніх завдань управління підприємством. Зміст управлінського обліку полягає в тому, що використовуючи певну інформаційну базу, він реалізується через функції управління, тобто включає в себе елементи планування, організації діяльності, контролю, регулювання, аналізу і оцінки, мотивації та стимулювання тому він є складовою менеджменту підприємства.

Основною метою управлінського обліку є інформаційна допомога керівникам всередині підприємства при підготовці управлінських рішень.

Напрямок управлінського обліку на задоволення потреб керівників підприємства визначає його завдання, які можуть змінюватися залежно від етапів процесу управління: планування, організація; облік і контроль; компенсація і заохочення; самооцінка та оцінка менеджерів і персоналу; внутрішній інформаційний зв'язок.

Не дивлячись на те, що у зарубіжних країнах управлінський облік застосовується давно і має досить широке поширення, немає чіткого підходу до його організації. У деяких зарубіжних країнах, зокрема англосаксонських

(Англія, Німеччина), веденням управлінського обліку займається відділ контролінгу. В США головний контролер – це комерційний директор фірми і йому підпорядковується виробнича і фінансова бухгалтерія. В Україні інколи поняття контролінгу та управлінського обліку ототожнюють тому відділи управлінського обліку можуть називати відділом контролінгу.

Взагалі організація управлінського обліку залежить від того яку систему управлінського обліку американську (контролеру підпорядковується фінансовий і внутрішній облік) чи німецьку (контролеру підпорядковується лише внутрішній, виробничий облік) застосовує певна країна. В транснаціональних компаніях типовою є централізація фінансового обліку і децентралізація управлінського.

На нашу думку, на разі визначити універсальний, загальноприйнятий порядок організації управлінського обліку для всіх підприємств практично неможливо, однак можна виділити ряд факторів, які впливають на його побудову, та деякі загальні принципи організації обліку для управлінських потреб.

Зокрема зазначимо, що організація бухгалтерського управлінського обліку на підприємстві складається з наступних трьох напрямків:

1. Методологічний - обирається модель управлінського обліку в залежності від його мети.

2. Технологічний - встановлюються об'єкти та методи обліку витрат, елементи методу обліку, які будуть служити для формування інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень. Обирається склад реєстрів аналітичного обліку, форми внутрішньої звітності, визначаються напрями руху інформації всередині підприємства.

3. Організаційний - здійснюється розподіл обов'язків між працівниками управлінського обліку.

Виходячи з цього, вважаємо за доцільне виділити основні особливості, які необхідно врахувати при впровадженні управлінського обліку:

1. Правила управлінського обліку встановлює сама компанія.

2. Творців управлінського обліку компанія вибирає сама (фінансовий директор, економічна служба чи залучений спеціаліст).

3. Систему необхідно зорієнтувати на вимоги керівництва (навіть якщо вона не буде вмещувати всі наявні теоретичні знання);

4. Облік повинен бути націлений на вирішення конкретних завдань вашого підприємства.

Отже, на нашу думку, базою побудови управлінського обліку є організаційна та виробнича структури підприємства та його внутрішньогосподарський механізм. Вони дають можливість на підставі загальних принципів визначити принципи організації управлінського обліку конкретного суб'єкта господарювання.

Література

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1997 р. № 996-XIV. URL: <http://www.rada.gov.ua>. Дата звернення 08.05.2022